

U POVODU FORMIRANJA HNK ICOM-a

*Maja Juras
Muzej za umjetnost i obrt
Zagreb*

Budući da je Republici Hrvatskoj nametnut prljavi rat u kojem je osim ljudi i materijalnih dobara na udaru i kulturna baština hrvatskog naroda, koju okupator namjerno uništava u dosad nevidenim razmjerima i pri tome se ne obazire ni na kakve međunarodne konvencije, Predsjedništvo Jugoslavenskoga nacionalnoga komiteta ICOM-a uputilo je u rujnu 1991. u ime većine svojih članova Apel za zaštitu kulturne baštine i zaustavljanje rata na tlu Hrvatske svim predsjednicima nacionalnih i specijaliziranih komiteta ICOM-a, srodnim institucijama u zemlji i svijetu, predsjedniku i generalnom sekretaru ICOM-a, te generalnom sekretaru UNESCO-a. Apel je uz preporuku predsjednika ICOM-a gospodina Alpha O. Konarea objavljen u dnevnom tisku mnogih zemalja članica ICOM-a. Primili smo i brojne odgovore kolega, članova ICOM-a, s raznih strana svijeta koji izražavaju razumijevanje, podršku i želju da istinu o ovom nepravdom ratu pronesu u sredine u kojima žive i djeluju.

Nadali smo se da će članovi Jugoslavenskoga komiteta ICOM-a kolegijalno i profesionalno, te prema načelima organizacije kojoj pripadaju, reagirati i prosvjedovati protiv barbarskih uništavanja kulturne baštine Hrvatske. Primili smo pisma s riječima podrške, razumijevanja ali i zabrinutosti za razvoj događaja od članova JNK ICOM-a iz Slovenije, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Primili smo također pisma kolega iz Srbije s izrazima neslaganja s politikom Republike Hrvatske i vrlo grubim i neumjesnim optužbama upućenim zaštitarskim i muzejskim stručnim službama i stručnjacima u Republici Hrvatskoj, te Predsjedništvu JNK ICOM-a, koje je, prema njihovu mišljenju, poslalo u svijet u spomenutom Apelu neistinite i nepotpune podatke o događajima u Hrvatskoj.

Što se »neistinosti« Apela tiče, koji je kod nas objavljen u dnevnom tisku, mislim da nema mjesta ni potrebe za daljnjim objašnjenjima, a u vezi s nepotpunošću podataka moram naglasiti da su članovi JNK ICOM-a iz Srbije u velikoj zabludi, jer smo u popisu uništenih i oštećenih spomenika kulture na području Republike Hrvatske naveli sve dostupne spomenike kulture bez obzira na to kojoj vjeri ili nacionalnosti pripadaju. Želim naglasiti da je shodno podacima dobivenim od Zavoda za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske, Muzejski dokumentacioni centar iz Zagreba, gotovo svakog dana slao takve popise u sjedište ICOM-a u Pariz kako bi svjetska muzejska javnost bila upoznata s tragičnom istinom uništenja spomenika kulture na tlu Republike Hrvatske.

Sva poslana i primljena pisma članova JNK ICOM-a ostala su kao zanimljiva svjedočanstva ljudske i profesionalne etike pohranjena u Arhivu JNK ICOM-a u Muzejskome dokumentacionom centru u Zagrebu.

Razočarana profesionalnom i ljudskom savješću određenih kolega, u prvom redu stoga što mi moja profesionalna i ljudska savjest ne dopušta da budem reprezent one Jugoslavije u čije se ime iz jednoga njezinog dijela izvršava agresija na moju domovinu Hrvatsku, njezine povijesne

teritorije i nacionalnu baštinu, odlučila sam podnijeti neopozivu ostavku na mjesto predsjednice Jugoslavenskoga nacionalnoga komiteta ICOM-a, u namjeri da čin moje ostavke pridonese i ubrza proces raspuštanja JNK ICOM-a i osnivanja nacionalnih komiteta republika, što je i uslijedilo. Na Godišnjoj skupštini JNK ICOM-a, koja je održana u Zagrebu u Muzeju za umjetnost i obrt 31. listopada 1991., tročlavoritinskom većinom glasova prihvaćena je, prema odredbama Statuta ICOM-a, moja ostavka na mjesto predsjednice JNK ICOM-a i ostavka prof. Ljerke Metež na mjesto tajnice JNK ICOM-a, donesena odluka o raspuštanju odnosno ukidanju JNK ICOM-a u skladu s odredbama Statuta ICOM-a članak 14., stavak 17., te se isti broj članova izjasnio za pristupanje osnivanju nacionalnih komiteta po republikama. Odlukom o raspuštanju JNK ICOM-a ukinulo se pravo svim pojedincima i institucijama da zastupaju JNK ICOM na bilo kojem nivou i u bilo kojem obliku u zemlji i svijetu. Dosadašnji članovi ostali su i dalje punopravni članovi ICOM-a, te specijaliziranih međunarodnih komiteta, čiji su članovi bili i dosad, a prema vlastitoj želji pojedinci se mogu priključiti nacionalnim komitetima bilo koje zemlje članice ICOM-a sve do trenutka kada u njihovoj zemlji bude formiran nacionalni komitet. Republike Hrvatska i Slovenija su odmah pokrenule postupak osnivanja nacionalnih komiteta. Članovi ICOM-a iz Hrvatske održali su u prosincu 1991. osnivački sastanak na kojem su ustanovili trenutni naziv – Hrvatski nacionalni komitet u osnivanju, te s njega poslali zahtjev za formiranjem nacionalnoga komiteta Predsjedništvu ICOM-a, prema odredbama Statuta ICOM-a. Kako trenutno nisam u mogućnosti obavljati dužnosti predsjednice, zahvalila sam se na povjerenju koji su mi ponovno ukazali kolege iz Hrvatske, obvezujući se da ću kao muzealac i član ICOM-a stručno i kolegijalno pomoći u ovoj reorganizaciji i osnivanju našega Hrvatskoga komiteta, te predložila da to mjesto preuzme prof. Damodar Frlan, direktor Etnografskog muzeja iz Zagreba. Na kraju bih željela izraziti zahvalnost svim kolegama koji su mi dali punu podršku u trenucima donošenja ovih značajnih odluka, a posebno institucijama koje su stručnom i materijalnom pomoći dugi niz godina pratile djelatnost JNK ICOM-a: Gradskom fondu za kulturu Zagreba, Republičkom fondu za kulturu pri Ministarstvu za prosvjetu i kulturu Republike Hrvatske, odnosno Komisiji za kulturne veze s inozemstvom, Muzejskome dokumentacionom centru iz Zagreba i Muzeju za umjetnost i obrt, također iz Zagreba.

Primljeno: 11. 2. 1992.

SUMMARY

The Constitution of the Croatian National Committee – HNK of ICOM

By Maja Juras

On the General Assembly of the Yugoslav National Committee of ICOM, which convened on 31 October 1991 in Zagreb, the members decided to dissolve the Yugoslav National Committee. It was decided to constitute national committees of ICOM for each Republic. The members of ICOM of Croatia held the constitutional meeting in December 1991 and forwarded the formal request for the constitution of the Croatian National Committee of ICOM to the Presidency of ICOM in Paris.